

RADIO WERELD



Weekblad voor Nederlandsche
Radio-Amateurs en Luisteraars



15 MAART 1928

No. 11

VIJFDE JAARGANG

<p>ABONNEMENT NEDERLAND f 7.50 PER JAAR f 4.— PER ½ JAAR BUITENLAND EN N.O.-INDIË: 12.— PER JAAR LOSSE NUMMERS f 0.25 (IN BELGIË: Frs. 4.—)</p>	<p>J. J. LICHTENVELDT, Alg. Red. MEDEWERKERS: A. v. SLUITERS — M. M. BIEDERMANN A. MEYER SCHWENCKE — W. JAMES R. OEHMKE — Ing. H. J. HARTOG MAX TAK</p>	<p>REDACTIE EN ADMINISTRATIE: ENGERS & FABER N.Z. Voorburgwal 250, AMSTERDAM (C.) TELEFOON 37121 — GIRONUMMER 41280</p>
---	--	--

ALLE RECHTEN OP DEN INHOUD WORDEN VOORBEHOUDEN — NADruk VERBODEN

Tram en Radio

Waarin wordt aangetoond, dat de radio-luisteraars opzettelijk met „een kluitje in het riet” worden gestuurd.

Verontwaardiging wekkend tram-beleid.

OFSCHOON onze vorige met betrekking tot dit onderwerp gestelde artikelen niet hebben nagelaten indruk te maken op de leiders van sommige tramwegdiensten, wier vreemdend gedrag in objectieve kringen te recht wordt veroordeeld, hoewel wij er in geslaagd zijn in meer uitgebreiden zin de aandacht te vestigen op de mogelijkheid de tramstoringen zonder schade of absurde geldelijke opofferingen voor de trambedrijven te beëindigen, verheelen wij ons niet, dat het practisch resultaat beneden de verwachting bleef.

Met één uitzondering! We schreven rondborstig en met onzen naam onderteekend, dat het Haagsche Trambedrijf het publiek, en de gedupeerde luisteraars in het bijzonder, *opzettelijk* zand in de oogen strooide, we deelden als onze meening mede, dat de Gemeente Tram te Amsterdam, i.c. Ir. Stoffels, door de verspreiding van *onware* berichten den schijn op zich vestigde, dat zij andere bedoelingen heeft dan een eerlijk streven naar

verwezenlijking van de sociale noodzaak: beëindiging of vermindering der tramstoringen.

H.T.M. noch G.T.A. hebben ook maar getracht deze mededeelingen tegen te

Het bovenstaande geldt ter inleiding van een kort antwoord op een zinsnede in een artikel van Ir. J. Weyland, adj. Dir. Gem. Tram Nijmegen, dat in Nr. 7 van „De Locomotief”, een orgaan gewijd aan de belangen van spoor- en tramwegen, werd gepubliceerd.

De gewraakte zin luidt als volgt: „Er wordt gesproken over tijd verspillen met proefnemingen, zelfs las ik in een der radio-tijdschriften (het onze, Red.) onlangs, dat proefnemingen, dank zij de ondervindingen door verschillende bedrijven opgedaan, geheel nutteloos zijn en er maar toe dienen om de radio-liefhebbers met een kluitje in het riet te sturen.”

De geachte schrijver schijnt te meenen, dat wij iets dergelijks maar klakkeloos neerschrijven. Waar wij er zeer veel waarde aan hechten — de redenen zullen den lezer nader blijken — om door Ir. Weyland goed verstaan te worden, zal hier een resumé volgen van het feiten-materiaal, dat ons er toe leidde deze beschuldiging te uiten.

INHOUD

Tram en Radio	201
De Simplidyne	203
München relayeert Bandoeng	207
In en Om den Aether	211
Droge Contactgelijkrichters	213
Op de Korte Golf	215
Op Luisterpost	219
Correspondentie van Lezers	220

spreken, hoewel van den inhoud onzer artikelen, naar wij uit zeer betrouwbare bron vernamen, wel degelijk kennis werd genomen. Nog bezigt men in ons land een oud gezegde, een wetsformule uit het ongeschreven rechtboek onzer voorouders, n.l. „Wie zwijgt stemt toe.”



Liever dan zèlf den lof te verkondigen van het
„CRYSTALPHONE RADIO-APPARAAT”
 laten wij bekende Hollandsche Experts aan het woord

W. A. A. GRUL in „Electra”: „De drie voornaamste factoren, welke de practische waarde van 'n ontvang-toestel voor den gebruiker bepalen, n.l. selectiviteit, gemakkelijke bediening en onvervormd, zoo noodig zeer krachtig geluid, zijn in dit toestel op gelukkige wijze gecombineerd, maar bovenal treft de diepe, sonore klankweergave. Als radio-ontvangtoestel staat 't Crystalphone-apparaat uit technisch oogpunt zeer hoog: „als muziekkapparaat moet het den meest critischen muziekliefhebber bevredigen.”

Volgende week weer een expert aan het woord.

H. W. K. DE BREY & Co.
 v/h. LARSEN DE BREY & Co.
 's-GRAVENHAGE, TELEF. 54050

Op de eerste plaats dan den Haag. Na een maandenlange periode van onderhandeling is de directie der H.T.M. wel zoo goed om d.d. 18-1-27 een proeforder te geven op twee stuks der veelbesproken Fischer-beugels. 17 Februari d.a.v. is de order uitgevoerd en wordt door de fabriek verzocht toe te willen staan dat haar vertegenwoordiger de proeven bijwoont. 19 Mei '27 informeert deze vertegenwoordiger eens hoe het er mee staat, het antwoord der H.T.M. is: dat de beugel nog niet in beproeving komt. 9 Juni: De H.T.M. deelt mede, in vervolge op schr. 19 Mei, dat het Fischer-sleepstuk vermoedelijk in den nacht van 2 op 3 Juli beproefd zal worden. Evenals in vorig schrijven wordt den vertegenwoordiger met aandoenlijke bezorgdheid ontraden de proeven bij te wonen.

1 Juli. In vervolge op schr. 9 Juni bericht H.T.M. dat de beproeving zal worden uitgesteld tot 2e helft Augustus.

21 October '27. „Wij deelen U beleefd mede, dat morgen (Zaterdag) te 2 uur n.m., eenige proeven met verschillende beugels genomen zullen worden op het remise-terrein aan de Lijsterbesstraat.”

Deze brief werd door den vertegenwoordiger Zaterdag 3 uur n.m. ontvangen! Bij navraag bleek, dat de proeven gehouden zijn over een distantie van twintig (zegge 20) meter met *nieuwe* bovenleiding. Commentaar voorzeker overbodig.

Thans naar Amsterdam. Wij zullen den lezers de details sparen; voldoende is het te vermelden, dat 31 Aug. '26 officieel de eerste offerte in Fischer-beugels plaats vond. Brief na brief en talloze bezoeken van den vertegenwoordiger volgden. 21 Jan. '27 bieden de Syrowy-werken, het rekken moede, aan voor haar risico een geheele lijn gratis met Fischer-beugels uit te rusten.

Het volgend nummer bevat o.m.:

Met 50.000 Watt

Een geïllustreerde beschrijving van het nieuwe Amerikaansche Kortegolf Omroep-Station 3 X N.

De Electro-Dynamische Luidspreker.

door M. M. BIEDERMANN.

Alvorens over te gaan tot het geven van constructieve aanwijzingen, zal onze medewerker in enkele artikelen een uitvoerige bespreking geven van het wezen, de toepassing en de voordeelen van dit luidspreker-type, dat reeds in Engeland en Amerika uitermate populair is geworden.

Radio voor den Beginner.

De Peridyne.

door I. J. CITROEN.

Ver-Amerikanisatie van den Solo-dyne-ontvanger. Een zeer interessante vergelijking.

Nog eens de Cossor Melody Maker

door M. W. H. DE GORTER.

Op veelvuldig verzoek zal de schrijver een beknopte uiteenzetting geven van de werking der C. M. M.

Omroep en Muziek.

Een nieuwe bijdrage van MAX TAK.

De zendzijde der K.G.

door M. W. H. DE GORTER.

Verder de gebruikelijke rubrieken.

16 Aug. '27 ziet het gebeuren, dat de Amst. Tram 4 proefbeugels wil ontvangen. Allerlei klachten volgen nu. Drie der beugels zijn defect geraakt, maar niemand weet waar en hoe, hetgeen zeer wel uitkomt daar ze volgens ontvangen inlichtingen dag in dag uit in bedrijf zijn geweest. Dan zijn ze te zwaar, zoodat van een ongestoord bedrijf geen sprake is. Meer dan zes weken lang liepen ze continue op het traject van lijn 2!

Na onze artikelen doet Ir. Stoffels, hoofdingenieur bij de Gemeentetram te A. tenslotte in „De Telegraaf” eenige mededeelingen, waar de ongerijmdheid zoo dik oplicht, dat het zeer onbegrijpelijk mag heeten, dat deze zonder kanteekening werden gepubliceerd.

* * *

Het zal Ir. Weyland thans wel niet langer vreemd voorkomen, dat wij weinig geloof kunnen hechten aan den goeden wil der trambedrijven *) nu de grootste diensten van hun bedoeling zoo duidelijk blijk hebben gegeven.

Bovendien meenen wij inderdaad, dat er voor Nederl. tramdiensten geen dringende reden bestaat om met overtuigend succes bekroonde, serieuze proeven te imiteeren, die elders door tien maal grootere bedrijven reeds voor jaar en dag werden gehouden. Waarvoor dienen anders de periodieke congressen van tram-technici? Tenzij deze te beschouwen zij als een soortement vakantie-kolonie, met gratis reizen en verblijfkosten, bestreden uit de royale belasting-kas.

L.

*) Wij wenschen te doen uitkomen, dat alleen het Tram-bedrijf te Nijmegen, ressorteerend onder de Gem. Electriciteits Werken, zich tot taak heeft gesteld deze materie aan een ernstige studie te onderwerpen. Na hetgeen wij gehoord en gelezen hebben, geschiedt zulks op werkelijk onbevooroordeelde wijze, die allen lof verdient.



De Simplidyne

door J. E. WEENINK.

HET TOESTEL VOOR IEDEREEN

Er zijn aanwijzingen, dat het eenvoudige detector-apparaat binnen afzienbaren tijd zeer populair zal worden, temeer daar het in vergelijking tot meer ingewikkelde ontvangers goedkoop kan zijn. Sinds eenigen tijd hebben wij den lezer een aantal constructies aan de hand gedaan voor dergelijke apparatuur, die o. i. echter thans door de Simplidyne overtroffen worden.

ZOOALS de naam, dien ik aan dit toestel gegeven heb reeds aanduidt, is dit een zeer eenvoudig toestel, en wel zóó eenvoudig, dat ik het bouwen er van gerust durf aan te bevelen aan iemand, die nog nimmer een toestel zelf heeft geconstrueerd. De kosten er van zijn bovendien zeer laag, terwijl er zeer goede resultaten mee verkregen kunnen worden, mits de omstandigheden niet al te slecht zijn.

Het schema. Bovendien heeft dit toestel het groote voordeel, dat de behandeling zeer eenvoudig is, slechts 1 knop voor afstemming en één voor de terugkoppeling, welke laatste door een condensator wordt geregeld, zoodat de invloed op de afstemming vrijwel nihil is. En eenmaal gebouwd behoeft er niets aan afgeregeld te worden, geen neutrodyne of balanceer-condensatoren, die vele beginnende amateurs vaak

wel no. 200 voor de lange golf en no. 60 voor de korte.

Men kan zelfs het toestel met deze spoelen alleen bouwen, de antenne komt dan aan A of B in fig 1. *) Eventueel zou men het toestel dan kunnen bouwen met beide spoelen vast gemonteerd, welke dan door een schakelaar omgewisseld kunnen worden. Men plaatse dan de spoelen niet te dicht bijeen en loodrecht op elkaar. Maar een betere selectiviteit verkrijgt men door het toestel geheel volgens het complete schema te bouwen, dus met de antennekring door een aparte spoel met de roosterspoel gekoppeld. Door voor de eerste spoel een met kleiner aantal windingen te nemen, wordt de selectiviteit grooter doch hoe kleiner de spoel, hoe zwakker ook het geluid. Eén of 2 nummers kleiner dan de roosterspoel geeft over het algemeen de beste resultaten, het geluid is dan vrijwel onverzwakt en de



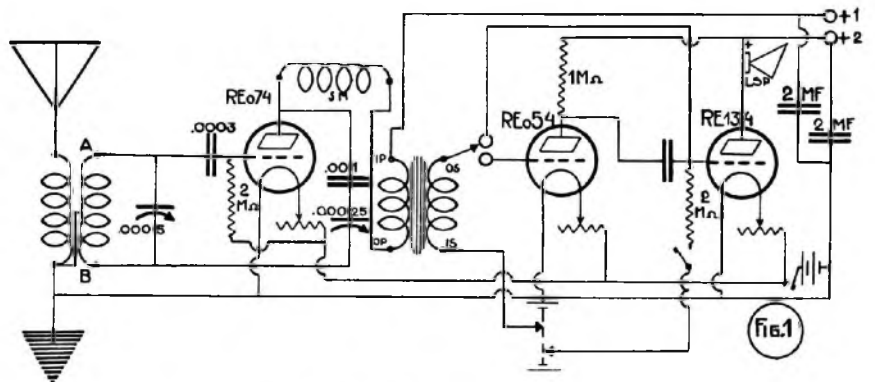
De Simplidyne gereed.

De resultaten.

Voor dit toestel gebruikt men liefst een kleine buitenantenne van ca. 15 à 25 Meter, hoewel ik met een binnenantenne van pl.m. 12 M. reeds vrij goede resultaten kreeg, n.l. op de lange golf Hilversum, Daventry, Kalundborg, Motala, Zeesen, Radio Paris en Huizen op den luidspreker, terwijl ik op de korte golf behalve Daventry Exp. en Langenberg nog Brussel, Stuttgart en Frankfurt op den luidspreker ontving. Van sommige dezer stations was het geluid, hoewel voldoende nu niet bepaald krachtig, zoodat een buitenantenne meer aanbeveling verdient. Op een buitenantenne van een kleine 20 Meter ontving ik bovengenoemde stations zonder uitzondering goed sterk, terwijl 's avonds na donker nog diverse andere stations hoorbaar waren.

tot wanhoop brachten. In het toestel worden slechts twee spoelen voor de afstemming gebruikt, beide Lissen centretaps, en

*) Bij beproeving bleek van deze beide B de beste resultaten te geven, vooral wat de selectiviteit betreft.



Het principe-schema van de Simplidyne.

Wat U nodig hebt

Behalve de bovengenoemde lampen en spoelen zijn nog nodig de volgende onderdeelen:

2 spoelhouders voor bodemmontage (Baltic).
 3 lampvoeten voor bodemmontage (Lissen).
 3 gloeidraadweerstand voor bodemmontage 30 ohm (Lissen).
 1 variabele condensator 0.0005 mfd. (Pilot).
 1 variabele condensator 0.00025 mfd. (Pilot).
 1 mica blokcondensator 0.0003 mfd. (Lissen).
 1 mica blokcondensator 0.001 mfd. (Lissen).
 2 Mansbridge blokcondensatoren 2 mfd. (Lissen).
 1 slotschakelaar (Lissen).
 1 5-polige schakelaar (Lissen).
 1 h.f. smoorspoel (Lissen).
 1 l.f. transformator (Lissen).

1 l.f. koppel-eenheid (weerst. kopp.) compl. (Lissen).
 1 roosterlek 2 M.ohm. (Lissen).
 1 lekhouder.
 1 roosterbatterij (9 Volt) * (Lissen).
 1 plaat trolit 55 × 18 c.M.
 1 bodemplank 55 × 18 c.M.
 4 groote stekkerbussen voor aansl. antenne, aarde en luidspr.
 4 kleine stekkerbussen voor aansl. accu en hoogspanning.
 2 stekkers voor roosterbatterij.
 5 Meter montage-draad (Glazite).
 2 fijnregelknoppen (Pilot).

* Bij gebruik v. Philipslampen een batterij van 15 Volt.

Koopt deze onderdeelen bij onze adverteerders.

In deze tabel, alsmede in alle andere in ons blad gepubliceerde toestel-constructies, zijn uitsluitend de onderdeelen vermeld die door den ontwerper gebruikt zijn en dan ook in de fotografische afbeeldingen voorkomen. Acht de ontwerper het wenschelijk dat in een bepaald geval een bepaald onderdeel de voorkeur verdient, dan is de reden daarvoor in het artikel zelf te vinden. In alle andere gevallen kan de constructeur in de keuze van onderdeelen wijziging brengen, vooropgesteld dat gelijksoortige fabrikaten gekozen worden en dat er rekening wordt gehouden met de mogelijkheid dat de afmetingen van andere dan de oorspronkelijke onderdeelen een kleine wijziging van het bouwschema noodig zouden kunnen maken.

selectiviteit is alleszins voldoende. Het gebruikte schema is: één detector + 2 × laagfrequent. Voor de terugkoppeling gebruikte ik het Hartley schema, waardoor een z.g. doode gang absoluut vermeden



Achter-aanzicht van den hier beschreven ontvanger.

wordt en de detectorlamp daardoor zeer gemakkelijk op het gevoeligste punt kan worden ingesteld. Het toestel geeft daardoor resultaten, die vaak beter zijn dan van een normaal vierlampstoestel, volgens ouderwetsche principes gebouwd. De laagfrequentafdeeling bestaat uit één trap transformatorversterking, gevolgd door een trap weerstandsversterking. Door deze combinatie worden zoowel de hoge als de lage tonen goed versterkt weergegeven en is de weergave dan ook werkelijk schitterend te noemen bij gebruik van een goeden luidspreker.

De lampen.

Voor detectorlamp gebruikt ik de zoo bijzonder gevoelige Telefunken RE 074, een lamp die nog betrekkelijk kort op de markt is en werkelijk bijzondere resul-

taten geeft als detector. Als 1e l.f.-lamp gebruikte ik de RE 054 en voor eindlamp de RE 134, waarover ik reeds schreef in mijn artikel over de Strobodine. Door de bijzonder krachtige versterking van deze lamp (de steilheid is ruim 2, bij 200 Volt hoogspanning zelfs 2.4) is zij bijzonder geëigend in een kleindrielampstoestel. Voor hen die Philips lampen willen gebruiken is de volgorde: A 415, A 425, B 443, terwijl van de Splendor-serie de volgende typen in aanmerking komen: V 1520, V 3050, S 83. Ook deze combinaties geven zeer goede resultaten, mits de anodeweerstand van 1 megohm vervangen wordt door een weerstand van 300.000 Ohm.

Voor telefoon-ontvangst kan op 2 lampen worden overgeschakeld door middel van een Lissen 5 polige schakelaar. Hierbij wordt OS van den transformator aan het

rooster van de laatste lamp geschakeld. Daar de 2e en 3e lamp verschillende roosterspanningen behoeven, wordt dan echter een gedeelte der roosterbatterij kortgesloten (zie fig. 1). Om dit te voorkomen wordt de verbinding tusschen de 2 M.ohm roosterlek der laatste lamp en de roosterbatterij verbroken. Om nu nog de lamp uit te schakelen zou nog een extra schakelaar noodig zijn, dit leek me, daar toch normaal op 3 lampen geluisterd wordt en de 2 lamps-schakeling slechts voor afstemmen dient, niet noodig, temeer daar de moderne lampen zoo weinig stroom verbruiken.

De afsteminrichting.

Nog een enkele opmerking over de afsteminrichting. Men kan de koppeling tusschen de beide spoelen desgewenscht variabel maken. Dit heeft het voordeel, dat men de selectiviteit, indien noodig, direct kan verhoogen door lossen te koppelen.



Boven-aanzicht van de Simplidyne.

zonder spoelen te verwisselen. Noodig is het echter geenszins en ik deed het dan ook niet om het toestel zoo eenvoudig en goedkoop mogelijk te houden. Voor de antennespoelen kan men desnoods gewone honigraatspoelen nemen. Bij beproeving bleken echter de Lissenagon spoelen merkbaar betere resultaten te geven, wat ik toeschrijf aan de bijzondere wijze van wikkelen. Bovendien is de hogere prijs niet zoo'n bezwaar, daar men slechts 4 spoelen, desnoods 2 noodig heeft, n.l. de nrs. 150 en 100 voor de lange golf en 50 en 40 voor de korte. Bij gebruikmaking van een variabele koppeling zou men zelfs met 150 en 50 kunnen volstaan. Overigens is het meest aanbevelenswaardige nummer een quaestie van plaatselijke omstandigheden, in het Gooi zal het noodig zijn nog lagere nrs. te gebruiken. Eventueel kan men daar nog gebruik maken van een zeefkring.

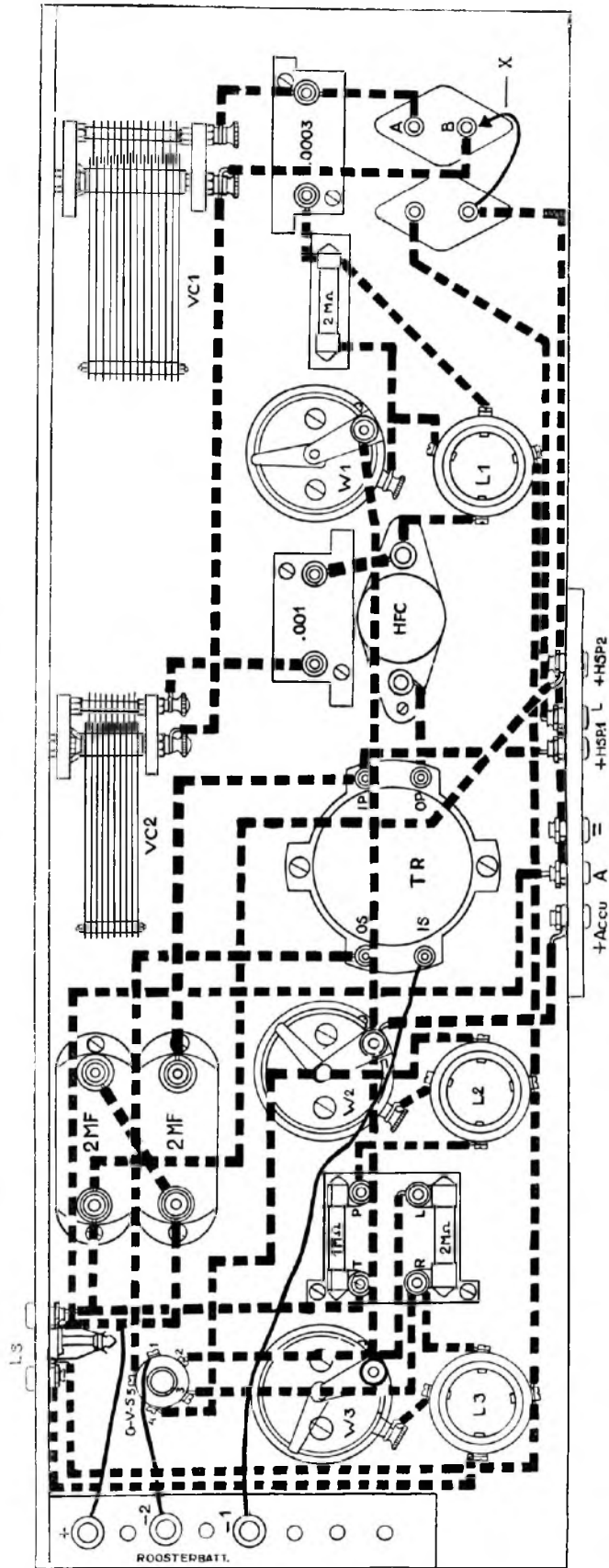
Lijst van ontvangen stations met condensatorstand

Lange golf (spoel 200 C.T.)

- Hilversum 36°
- De Bilt 38°
- Kalundborg 40½°
- Zeesen
- Königswusterh. } 44½°
- Motala 47½°
- Daventry 59½°
- Parijs 66°
- Scheveningen } 75°
- Huizen

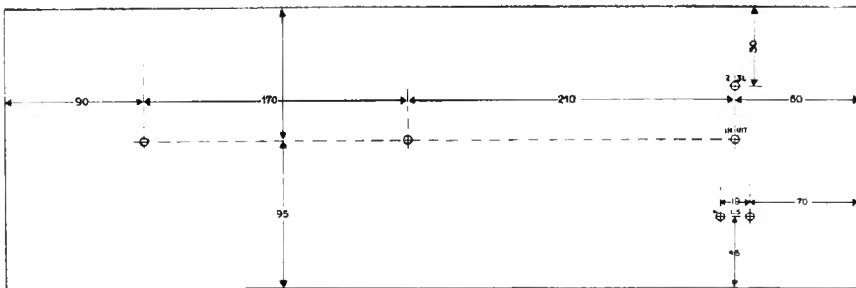
Korte golf (spoel 60 C.T.)

- Münster 22°
- Gleiwitz 23½°
- Cassel 27°
- Hannover 31°
- Königsbergen 34½°
- Huizen 36½°
- Praag 38°
- Londen 40°
- Leipzig 41°
- Stuttgart 43½°
- Toulouse 45°
- Hamburg 46°
- Bern 48½°
- Kattowice 50°
- Frankfurt a/Main 51°
- Langenberg 58°
- Daventry Exp. 61½°
- Brussel 64°
- Weenen 65½°
- München 68°



Bij de Bouwteekening:

Voor de duidelijkheid is de Lissen 5 p. schakelaar niet op de frontplaat geteekend. De nummering staat niet op den schakelaar, maar ik heb de langste veer 1 genoemd enz., de verbinding met de as: 5.
De soepele snoerverbinding, eindigend bij X, dient met het vrije einde aan de middenaftakking der Lissen-centrertapspoel te worden verbonden.
De bouwteekening is hier op halve groote weergegeven.



Boormat van het pasklaar maken van de frontplaat. Alle maten zijn in millimeters aangegeven.

Misschien zal iemand zich afvragen, waarvoor de 0.001 mfd. blokcondensator dient, in serie met den variabelen condensator van 0.00025 mfd. Men loope het schema eens na voor een mogelijke kortsluiting der platen van den variabelen condensator!

Bij beproeving van het toestel met ver-

schillende antennes, bleek het, dat het toestel soms beter genereert en vooral gemakkelijker op de grens van genereren te brengen is, wanneer de spoelen iets verder van elkaar staan. De beste stand, die voor de meest uiteenlopende antennes voldeed, bleek $1\frac{1}{2}$ à 2 c.M. tusschenruimte tusschen de spoelen.

Wat verder noodig is:

Een globale kostenbecijfering.

Ter compleeteering van den Simplidyne-ontvanger, die, volgens de hier verstrekte gegevens samengesteld, ongeveer 48 gld. zal kosten, is verder het hieronder te beschrijven toebehooren noodig:

- | | | | |
|--|----------------|----------|------|
| 1 anodebatterij 120 Volt | ± | 10 | gld. |
| 1 luidspreker | in prijzen van | 19.50—60 | „ |
| 1 accu 4 Volts 24 a.u. (geladen) | | 10 | „ |
| Aanleg voor antenne- en aardleiding (Aanwijzingen vindt men in het „Vademecum“, bij iederen radio-handelaar à 25 ct. verkrijgbaar) | ± | 10 | „ |
| 1 eiken kastje | ± | 5 | „ |

KUPROX

METAALGELIJKRICHTERCEL



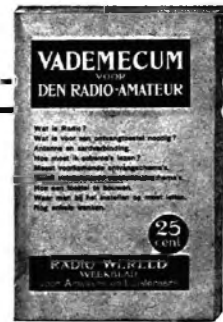
GEEN LAMPEN MEER
CHEMICALIËN
BEWEGENDE DEELLEN

Onverslijtbaar • Droog • Geruischloos

BROCHURE OP AANVRAAG

- | | | |
|---|---|-------|
| Type A-10 maximum laadstroom 1 Amp. | f | 12.50 |
| Passende FERRIX Transformator | f | 5.50 |
| Geheel gereed voor aansluiting aan het lichtnet met speciaal Transformator in geheel metalen mantel | f | 25.— |

Importeurs: GOOISCHE RADIOHANDEL :: HILVERSUM



ACHTSTE DRUK

104 BLADZ., 80 FIG.

In dit werkje vindt de beginnende amateur de oplossing dier 1001 kleinere problemen, welke hem achtereenvolgens zullen bezighouden.

Daarboven bevat het naast een uiterst populaire beschouwing van de theorie, een uitgebreid overzicht van de praktische toepassing der vele schema's.

Het stelt U in staat alle schema's en technische benamingen oogenblikkelijk te begrijpen, het leert U in een avond meer van de Radio dan U ooit hebt durven denken, het beschrijft alle onderwerpen, die U kunnen interesseeren en geeft antwoord op het onverpoosd wederkerende hoe en waarom

Het boekje maakt van den leek een amateur, voor den amateur vormt het een handige verzameling van gegevens en schema's.

Sedert het verschijnen in October 1925 zijn in totaal negen herdrukken gevolgd met een gezamenlijke oplage van 63.000 exemplaren

Van den achtsten druk verscheen bovendien een speciale editie voor België ten behoeve van het Vlaamsche blad „Radio-Post“.

PRIJS 25 CENT
PER POST 30 CENT

Verkrijgbaar bij den Radiohandel en bij de Uitgevers

ENGERS & FABER
N.Z. Voorburgwal 250
AMSTERDAM
C.

München relayeert Bandoeng

PROFESSOR BAUMGARTNER'S EXPERIMENT

Interessante bijzonderheden.

door A. MEIJER SCHWENCKE.

TOEN wij eenige weken geleden, na een avond vol radio-genot, alvorens te gaan sluiten, nog even het Europeesche golfgebied nagingen, in de hoop, het een of andere interessante programma in den luidspreker te krijgen, werd onze aandacht getrokken door iets heel merkwaardigs: München, het Duitse station München, was op een golflengte van 535 Meter bezig met het uitzenden van een *Hollandsch* programma.

Duidelijk hoorden wij een programma-nummer in het Hollandsch aankondigen, terwijl ook verschillende der gespeelde stukken een typisch Hollandsch stempel droegen. Zou daar misschien de een of andere Hollandsche band voor de Münchensche microfoon spelen, zoo dachten wij.

Met spanning verbeidden wij het einde van het programma. En plotseling klonk het helder en duidelijk door de kamer:

— Hallo, hier Bandoeng, A.N.E., hallo wij zullen.....

Bandoeng????!

Nogmaals hoorden wij deze aankondiging. Wij hadden ons dus niet vergist!

Maar *hoe* kwam dan in vredesnaam Bandoeng op zoo'n *hooge* golflengte? „Een harmonische wellicht?“, flitste het ons nog een oogenblik door het hoofd.

Een korte en zakelijke stem hielp ons echter uit den droom:

— *Achtung, achtung, hier Deutsche Stunde in Bayern, Sendestelle München, Wellenlänge 535.7 Meter, Sendestelle Nürnberg, Wellenlänge 303 Meter. Wir übertra-*

gen jetzt eine Aussendung von Bandung ANE, Niederländisch Indien, Entfernung 12000 kilometer! Bitte wollen Sie.....

Het geheim was opgelost!

München was Bandoeng aan het heruitzenden.

En *hoe*? Alsof wij het station zelf hoorden!

Professor Baumgartner.

De man, die deze her-uitzendingen van Bandoeng voorbereid heeft en verwezenlijkt, is de eminente Münchensche Hoogleraar *Professor G. Baumgartner*, Directeur van het laboratorium der Rijkstelegraaf te München en wetenschappelijk leider van de Beijersche Omroepzenders.

Dank zij zijn energie en initiatief werd het mogelijk, den Indischen zender te relayeeren.

Met tamelijk geringe hulpmiddelen heeft Professor Baumgartner Bandoeng weten te ontvangen. Als ontvangtoestel fungeerde slechts een één-lamps kortegolf-ontvanger

met een enkele trap laagfrequent-versterking. Eenvoudiger kon het bijna niet!

Het toestel werd in het proeflaboratorium te München gebouwd. De gezamenlijke onderdelen van het apparaat zijn in een kastje ondergebracht, dat van binnen met een laag bladtin, waartusschen een kleine ruimte is vrijgehouden, werd bekleed.

Deze bekleding heeft ten doel, het toestel tegen capacatieve invloeden en veranderingen te beschermen. Naar Professor Baumgartner ons mededeelde, is hij hier vrijwel geheel in geslaagd.

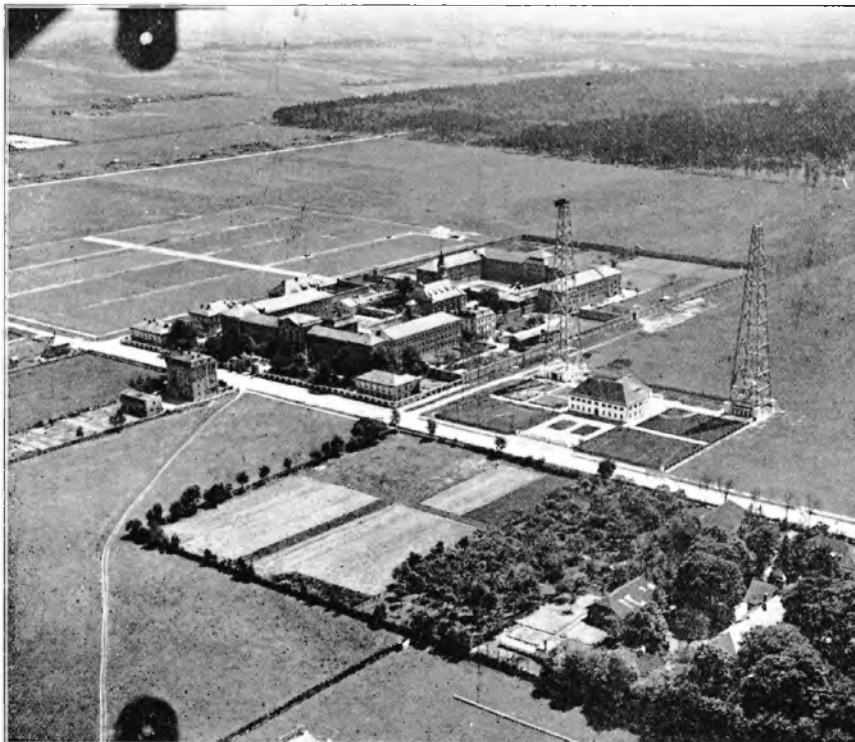
De antenne.

Als ontvangantenne bezigde Professor Baumgartner een 30 Meter lange, zeer hoog boven een straat gespannen, draad.

Na een reeks van proefnemingen is het hem evenwel gebleken, dat met een goed geïsoleerde kamerantenne ook nog uitstekende ontvangst mogelijk was.

De door den kortegolf-ontvanger geproduceerde muziek werd vanuit de ontvangkamer door een specialen kabel naar eenige voorversterkers geleid, waar de muziek en spraak van Bandoeng op voldoende sterkte werd gebracht, om via de kabels naar de zenders München, Neurenberg en Augsburg te worden geleid.

Om de luisteraars niet op een dwaalspoor te brengen, werd door Professor Baumgartner met regelmatige tussenpoozen afgeroepen, dat „München een uitzending van *Bandoeng* op 12000 K.M. afstand" aan het relayeeren was. Om



Overzichtsfoto van München-Radio vanuit een vliegtuig genomen.

WAAROM OVERTREFT DE BRANDES LUIDSPREKER ELK ANDER FABRIKAAT?



*De foto toont
het inwendige
van den Brandes
Luidspreker.*

Omdat de BRANDES LUIDSPREKER een magneet-armatuur heeft, grooter, dan dat van alle bestaande nationale en internationale luidsprekers. — Dit is het geheim waarom deze kleine luidspreker zoo'n ontzaglijk volume geluid kan verwerken zonder vervorming. — Vraagt Uwen leverancier een demonstratie met dezen wonder Luidspreker.

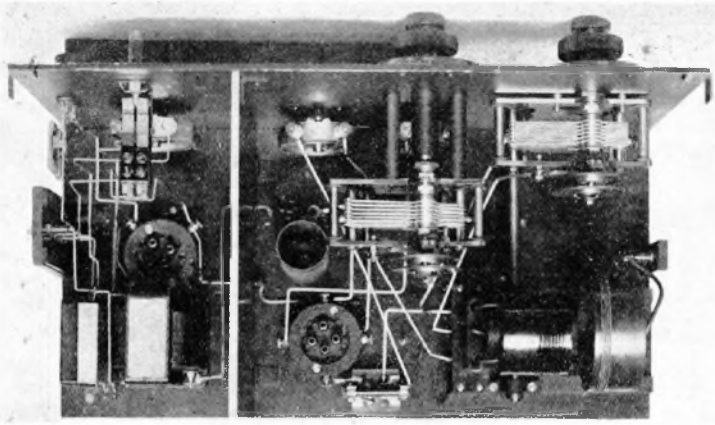
***Prijs compleet met snoer en stekkers in eikenhout
of mahonie uitvoering Fl. 60.--***

N.V. TECHNISCHE HANDELMAATSCHAPPIJ

TELEFOON | 48222
 | 40222



DAMRAK 62a
AMSTERDAM



Boven-aanzicht van den korte golfontvanger waarmede Professor Baumgartner Bandoeng ontving.

dit mogelijk te maken, werd een microfoon met Reiszversterker in de leiding naar de vóórversterkers ingeschakeld.

De kwaliteit van de heruitgezonden muziek werd gecontroleerd door de muziek, die uit de kortegolf-ontvanger kwam, te vergelijken met die, welke door het station reeds was uitgezonden.

Naar Professor Baumgartner ons mededeelt, zal hij met zijn experimenten op denzelfden weg voortgaan en bij voorkomende gelegenheden nogmaals trachten Bandoeng uit te zenden. Dat zijn werk door de luisteraars in Zuid-Duitschland gewaardeerd wordt, bewijzen hem de vele brieven, die hij na de uitzendingen van een groot aantal enthousiaste luistervinken ontvangen mocht.

Te betreuren valt het slechts, dat het geen Nederlandsch station was, dat het eerst de stem van Indië tot ons bracht.

Dit neemt evenwel niet weg, dat de

verdiensten van Professor Baumgartner hierdoor geenszins in het niet verzinken. Integendeel! Wij vinden het zelfs zeer lovenswaardig, dat de Professor zich zoo veel moeite gaf, om het Indische station ook in Holland hoorbaar te maken. Mochten onze lezers binnenkort weer eens Bandoeng hooren op een van de bekende golflengten, dan zal Prof. Baumgartner het zeer op prijs stellen, rapporten te ontvangen.

Een interessant gesprek.

Toen wij bij ons bezoek aan Kootwijk gelegenheid hadden met Bandoeng te telefoneeren, hebben wij de Ingenieurs van ANE van Professor Baumgartner's succes verteld. In Indië was men hier nog volkomen onkundig van en toonde men zich zeer verrast bij het hooren van deze mededeeling.

Men verzocht ons München te telegra-

feeren, dat ANE den dag na ons gesprek Professor Baumgartner speciaal zou aanroepen. Jammer genoeg bleek het hem niet mogelijk ANE voldoende sterk te ontvangen voor een heruitzending. Volgens Professor Baumgartner is hieraan het mooie weer van den laatsten tijd en de wolkenlooze hemel schuldig (ioniseering der onderste luchtlagen).



EEN TELEVISIE- TIJDSCHRIFT

Voor ons ligt het eerste nummer van het Engelsche tijdschrift „Television”, dat onder redactie staat van den heer A. Dinsdale, die eenige jaren geleden in „Radio-Wereld” over superheterodynes heeft geschreven en dat uitgegeven wordt door afzonderlijk opgerichte maatschappij „The Television Press Ltd.” te Londen. Het getuigt van zeer veel vertrouwen in de toekomst van de televisie wanneer men meent gedurende eenige jaren steeds elke maand eenige tientallen pagina's wetenswaardigheden over dit onderwerp te kunnen publiceeren. Men lette goed op den titel, het gaat hier niet om beeldoverbrenging in het algemeen, maar van televisie, het verzien.

Van de artikelen noemen wij een overzicht over de ontwikkeling van de televisie, een over de optische afbeelding, technische aantekeningen, de beschrijving van een eenvoudig toestel en van lichtgevoelige cellen, enz.

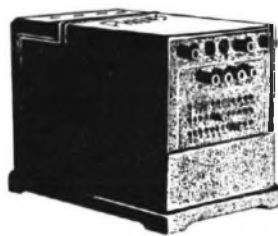
Ook is er reeds een televisie-vereening opgericht, waarvan het blad het officieel orgaan is, terwijl een overeenkomst is gesloten volgens welke de lezers gerechtigd zijn van sommige Baird-patenten gebruik te maken. Uit de advertenties blijkt, dat er reeds eenige firma's bestaan die speciale televisie-onderdeelen verkoopen, terwijl ook het vertrouwen van de overige radiohandel, gezien het aantal advertenties, in de toekomst van de televisie en het blad groot schijnt te zijn.

M. M. BIEDERMANN.

Hier is helaas een advertentie uit geknipt



DE NIEUWE
PHILIPS
PLAATSPANNINGAPPARATEN
N^o 3002 EN N^o 3003



PRYS FL.55.-

PRYS FL.69.-

Enkele belangrijke voordeelen zijn :

1. Groot electrisch vermogen
2. Volmaakte afvlakking en dubbelphasige gelijkrichting
3. Zes plaatspanningen, die gelijktijdig
4. Het a
staan
5. Ingeb
breuk

*Hier is helaas in
geknipt*

Het apparaat l
maakt 3 ve
geijkte neg

In en Om den Aether

Proeven voor draadloze beeldoverbrenging tusschen Duitschland en Rusland.

Nu de overbrenging van foto's, brieven, enz. per radio tusschen Berlijn en Weenen zoo goed geslaagd is, heeft de Telefunken-maatschappij een proefdienst geopend voor draadloze beeldoverbrenging tusschen Berlijn en Moskou. Men hoopt bij de inbedrijfstelling met een specialen korte golf-zender een zeer groote snelheid te kunnen bereiken. Vallen de proeven gunstig uit, dan zal in Rusland tusschen de groote steden onderling een specialen dienst op korte golf voor beeldoverbrenging worden ingesteld.

Het gevaar van een slechte antenne.

Reeds meerdere malen is erop gewezen, dat een goede antenne een der eerste voorwaarden is om met een eenvoudig ontvangtoestel goede resultaten te behalen. Hierbij werd echter steeds gedoeld op de hoedanigheid van de antenne uit electrisch oogpunt. Ook echter is mechanisch opzicht moet de antenne goed geconstrueerd zijn.

Hoe noodlottig het kan zijn indien de antenne niet sterk genoeg is of gedeeltelijk verteert, bewijst een ongeval met doodelijken afloop dat uit Altone (Westfalen) bericht wordt.

Daar brak de antenne-draad van een radio-luisteraar en het einde van den draad werd door den wind over een sterkstroomleiding van een achterliggend fabrieksterrein geslagen, terwijl bovendien nog een gedeelte van dien draad tot vlak bij den grond afhing.

Ongelukkigergewijze kwam een vijftienjarige jongen met het ahangende gedeelte en daardoor met de sterkstroomleiding in aanraking. Waar deze blanke draadleiding een spanning van 230 V. voerde werd de jongen op slag gedood.

Daarom, antenne-bezitters, bouwt Uwe antennes ook uit mechanisch oogpunt zoo sterk mogelijk en vergeet niet van tijd tot tijd te probeeren of alles nog in goeden toestand is.

Bezichtiging van het Rijkswadestation te Kootwijk.

Het radiostation te Kootwijk, dat in verband met den bouw van een tweetal nieuwe zenders eenigen tijd voor bezichtiging gesloten is geweest, wordt weder opengesteld voor bezoeken van belangstellenden.

De openstelling is beperkt tot den derden Woensdag van elke maand van 14 tot 16 uur.

Voor de bezichtiging is een bedrag verschuldigd van f 0.50 per persoon, met een maximum van f 10.— per groep. (waarvoor ter plaatse een quitantie wordt gegeven), welke gelden worden geheven ten bate van het Kinderfonds P.T.T.

Radio in China.

In China werkt thans sedert Januari het grootste station van dat land, n.l. te Harbin in Noord-China, met een golflengte van 445 M.

Hilversum opnieuw bedreigd.

De Fransche Telegraafdienst voert op het oogenblik proeven uit met een radio-station in Kehl bij Straatsburg, dat op een golflengte van 1080 Meter werkt en met een energie van 1.5 K.W., die spoedig tot 10 K.W. zal worden verhoogd.

Het aantal luisteraars in Zweden.

Het aantal ingeschreven luisteraars in Zweden neemt geregeld toe. Einde 1927 waren er ruim 328.000, wat voor dat jaar een toename beteekende van meer dan 85.000.

De draadloos bestuurd locomotief bij de Heemaf.

Naar aanleiding van de zeer geslaagde demonstratie van een draadloos bestuurd locomotief bij de Heemaf, vermeldden verschillende bladen dezer dagen, dat als zendinrichting de Philips korte golfzender gebruikt werd, die ook gediend heeft voor de eerste radio-telefonische verbinding met Ned.-Indië.

Dit berust op een vergissing. De N.V. Philips' Radio bouwde namelijk voor deze demonstratie een speciale zender met lampen van het type TB 04/10. Op de uitgezonden draaggolf werd een wisselstroom van 1000 perioden gesuperponeerd. Als ontvanger deed een normaal Philips wisselstroomtoestel dienst. Hierbij werden de 1000 perioden uitgezonden en versterkt met de normale Philips 10 Watt versterkers, daarna gelijkgericht en gebruikt om een relais te bekrachtigen, waardoor de hoofdschakelaar van den rijdraad ingeschakeld kan worden.

De zender was ter plaatse opgesteld.

Televisie en de B.B.C.

Naar wij vernemen, overweegt de Britsche Omroeporganisatie momenteel de mogelijkheid om na afloop der omroep-programma's, de beide Daventry-zenders voor het uitzenden van experimentele televisie en beeld-overbrenging te benutten. Bevestiging van dit bericht ontvingen wij tot dusverre nog niet.

De groote belangstelling voor televisie bij het Engelsche publiek (o.i. veroorzaakt door ontijdige en schromelijk overdreven publicaties, welke verwachtingen hebben opgewekt, die nog in geen jaren zijn de verwerkelijken) is daarvan de oorzaak.

Wij hebben onzen Engelschen medewerker verzocht de mogelijkheden van experimentele televisie voor amateurs nauwkeurig te bestudeeren en ons, zoo spoedig als doenlijk blijkt, uitvoerig te berichten.

De lezers kunnen zich er van verzekerd houden, dat wij hun in ieder opzicht klaren wijn zullen schenken. Voorloopig adviseeren wij zich geen illusies te scheppen — ook al wordt hier door enkele dagbladen gesuggereerd dat de mogelijkheid reeds een voldongen feit is.

RED.

Radio in Frankrijk.

Het omroepstation in Bordeaux heeft kort geleden zijn energie tot op 2 K.W. verhoogd, terwijl de golflengte gewijzigd is in 237 M.

De golflengte van het station op den Eiffeltoren (2650 M.) zal tegen het einde van dit jaar tot op 1400 M. worden teruggebracht, als gevolg van het besluit van de Washingtonsche radio-conferentie tegelijkertijd zal de energie waarschijnlijk verhoogd worden tot 100 K.W.



**DE GANSCH
WERELD
LUISTERT!**

Als BIG BEN speelt en met klinke slagen het uur verkondigt, luistert gansch de wereld naar zijn boodschap.

Als HOFo BEN onberispelijk en zuiver radio-muziek of de menschelijke stem tot uw oor brengt, hoort ge met gespannen aandacht. Geen enkel fabrikaat overtreft het sublieme geluid van den

**HOFo
BEN**

**LUIDSPREKER
HOLLANDSCHE FABRICAGE
ONDERNEMING**

MUIDERGRACHT 117 AMSTERDAM

RAMIC-UNION ENKOBED

«**HANDELAFDEELING**»

Importeurs van DRALOWID-KONSTANT LEKWEERSTANDEN



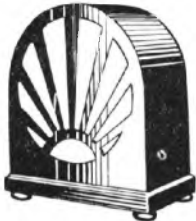
DRALOWID - FARAD - UNIVERSAL BLOKCONDENSATOREN



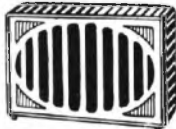
in alle waarden van 50 tot 3000 c.m., gegarandeerde doorsl.sp. 1000 V.

De naam „Dralowid“ waarborgt kwaliteit

F. M. G. LUIDSPREKERS



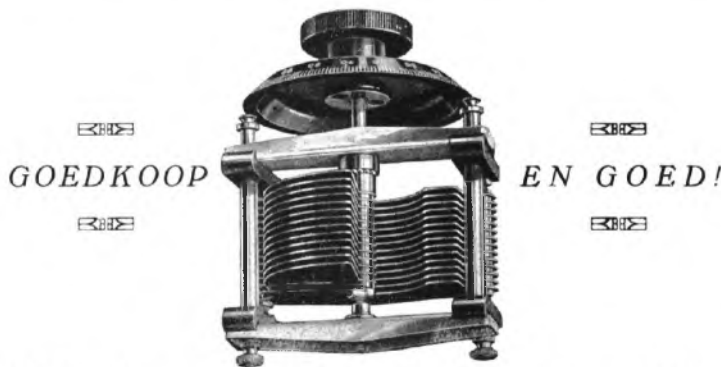
GLOCKE
(PRIJS f50.-)



HERO
(PRIJS f42.-)

Geven zoowel het gesproken woord als de muziek absoluut zuiver en natuurgetrouw weer. (10)

Bowyer Lowe Condensators



GOEDKOOP

EN GOED!

0,0005 mfd. . . . f 4,20 0,0003 mfd. . . . f 3,90
(knop en schaal f 0,70 extra)

Radio-Import: A. A. Posthumus, Baarn

TELEVISIE INSTRUMENTEN!!

AMROH MUIDEN

(THE AMERICAN RADIO HOUSE)

Telefoon 19 (Interc.)

VRAAGT INLICHTINGEN!!!

ALLE LISSEN

materiaal voorradig

ANDERSEN & POLAK

P. C. HOOFSTRAAT 40

TELEFOON 26587

OOK AAN DEN HANDEL

Helios „Super“

Prijs
f 36.-

Conus
Luidspreker

zuivere
weergave



PETER GRASSMANN,
BERLIN

- Levering uitsluitend -
aan den Groothandel

Vertegenwoordiger voor Holland:
Handelsvenn. v.h. ENGLANDER & Co.,

SINGEL 285, AMSTERDAM (C.)

TEL. 37233



DE door U gezochte
BETROUWBARE
Blokcondensator, welke inderdaad
aan de hoogste eischen voldoet

Fabriek Nürnberg Schraubenfabrik & Facondreherij
Verkrijgbaar door tusschenkomst van
den Engroshandel

Droge Contactgelijkrichters

door M. M. BIEDERMANN.

Meer economisch in bedrijf dan de lampgelijkrichter, vrij van de nadeelen der electrolytische en triller-gelijkrichters, is het veilig te voorspellen, dat de contact-gelijkrichter in de eerstvolgende jaren een belangrijke rol zal spelen in de ontvang-techniek

Alles wat U weten moet

HET omzetten van wisselstroom is voor de radiotechniek een zeer belangrijk probleem, daar voor de voeding van den plaatkring en bij de groote meerderheid van de ontvangtoestellen ook van den gloeidraad, absolute gelijkstroom noodig is. Men gaat hierbij, afgezien van de omvormers, steeds zoo te werk, dat met behulp van een electrisch ventiel de wisselstroom in een gelijkgerichten stroom wordt omgezet, die daarna desgewenscht nog kan worden af-



Kuprox
Metaalgelijkrichter cel

gevlakt. Een electrisch ventiel kan volgens verschillende principes worden geconstrueerd, in dit artikel zou ik Uwe aandacht willen vragen voor den drogen gelijkrichter, die eenvoudig uit het contact van twee metalen of andere geleiders bestaat.

Van dergelijke gelijkrichters zijn reeds verschillende uitvoeringen in den handel verkrijgbaar, wij noemen bijv. de staafgelijkrichter van de firma Weilo, een apparaat van de Fransche fabriek L. Levy en vooral den Kuprox-gelijkrichter van Amerikaansch fabriekaat, die reeds aan de hand van een fraaie photo door den heer v. Ardenne in het artikel over zijn Amerikaansche reisindrukken is beschreven.

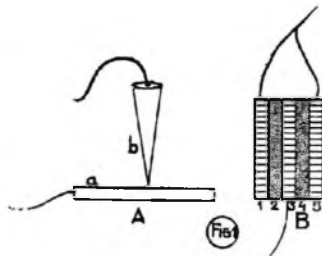
De werking van deze gelijkrichters berust niet op scheikundige processen, zooals bij de electrolytische gerichters, maar op een electronenstroom, evenals in een diode.

Voor de verklaring gaan wij uit van verschijnselen, die wij reeds een twee weken geleden in het artikel „Een wonderde wereld” hebben beschouwd. In een metaal zijn steeds electronen aanwezig, die zich kris en kras door elkaar bewegen. Bij de gewone kamertemperatuur is deze beweging wel zeer zwak maar niettemin aanwezig. Er zullen dus electronen zijn die het metaal verlaten, het zijn er wel zeer weinig, maar wij mogen toch wel aannemen dat de metaaloppervlakte door een zeer dunne electronenlaag is bedekt.

Kijken wij nu eens naar figuur 1a waar

schematisch een koperen plaat en een fijne naald zijn geteekend, die zeer dicht bij elkaar zijn geplaatst maar elkaar toch niet raken, zoodat er geen contact is in den gewonen zin van het woord. Verbinden wij nu a met de positieve, b met de negatieve pool van een batterij, dan zal de positieve plaat de electronen uitde naald aantrekken, de oppervlakte van de plaat is zoo groot, dat alle electronen die b verlaten worden opgevangen. Maakt men de naald positief dan zullen er echter betrekkelijk weinig electronen van uit de plaat de naald bereiken. Wij hebben dus alleen dan een flinken stroom, wanneer de plaat positief is geladen. Het ventieffect is nog te vergrooten indien b bestaat uit een metaal dat gemakkelijk, c uit een dat moeilijk electronen loslaat, zooals bijv. bij de gewone kristalgelijkrichters wel het geval zijn zal. Deze verschijnselen zijn vooral door den Franschen professor Pélaton onderzocht, zijn proeven leverden een bevestiging van de geschetste theorie.

Een enkele cel van een Kuprox-gelijkrichter is in fig. 1A in doorsnee geteekend. Het bestaat uit vijf lagen, die door de cijfers 1 tot 5 zijn aangegeven; 3 is een koperen schijfje dat aan beide zijden om-



geven is door een oxydlaagje, dat ontstaat doordat het schijfje bij hooge temperatuur even wordt „verbrand”. Deze beide laagjes zijn door de cijfers 2 en 4 aangegeven, natuurlijk gaan 2 en 4 geleidelijk in 3 over. De lagen 1 en 5 bestaan uit zuiver koper. De laagjes 2 en 4 hebben een korrelachtige structuur, zoodat zich tegenover de massieve koperplaten 1 en 5 kleine bolletjes bevinden, waardoor wij eigenlijk een groot aantal gelijkrichters verkrijgen van het hierboven beschreven type.

Verbinden wij dus 1 en 5 met een positieve, 3 met een negatieve pool, dan zal

een vrij sterke stroom worden doorgelaten, is daarentegen de plaat 3 positief, dan is de doorgelaten stroom zeer klein. Om groote stroomen gelijk te richten kan men verschillende elementen parallel schakelen, terwijl voor dubbele gelijkrichting de bekende Graetzsche schakeling is toe te passen.

Bij den Kuprox-gelijkrichter is elk element, door een tegen vocht en zuur bestendig vernis omgeven. De reden hiervoor is o.a. dat de oxydlaag, niet uit de zuurstofrijkste verbinding bestaat, maar uit koper oxyduul, dat aan de lucht blootgesteld nog verder zou oxydeeren. In het fabricage proces worden de beide lagen 1 en 5 verkregen, doordat de oppervlakten der lagen 2 en 4 tot zuiver koper worden gereduceerd.

De goede werking hangt niet af van een bepaalde temperatuur, alleen wordt voor zeer hooge temperaturen de weerstand wat grooter. De gelijkrichtende werking is, zooals oscillographische opnamen aantoonen, zeer volkomen, terwijl bovendien blijkt, dat de gelijkrichter zich in den wisselstroomkring ongeveer als een Ohmschen weerstand gedraagt, zoodat de krachtfactor nagenoeg één is.

Het nuttig effect kan onder normale omstandigheden 57 % zijn, terwijl het slechts weinig verandert bij afwijkingen van 50 % boven en 30 % onder de voorgeschreven stroomwaarde. De gelijkrichting is goed voor frequenties van 15—1000, misschien zou bij hoogere frequenties de capaciteit tusschen de verschillende lagen een rol kunnen spelen.

De gemiddelde spanning per schijf bedraagt 4 Volt, een te groote spanning geeft een aanmerkelijke verhitting en daardoor een klein nuttig effect. Merkwaardig is, dat kortstondige overspanningen van weinig gevaar zijn, slaat de oxydlaag eens door, dan zal na het verdwijnen van de groote spanning, de wond van zelf weer genezen. Practisch bezit de Kuprox-gelijkrichter dan ook een onbegrensden levensduur.

Bij de beschrijving van den Kuprox-gelijkrichter werd gebruik gemaakt van gegevens ons door den importeur, de Gooische Radio-handel, verstrekt.

HOE SPEEL IK HET KLAAR

„dat ik veel klanten krijg,
en hen als klant behoud?“
vraagt de Radio-Handelaar

„dat ik mijn toestel feil-
loos monteer?“
vraagt de Radio-Amateur

Het antwoord op deze vraag luidt:

VERKOOP uitsluitend en **KOOP** uitsluitend
ORIGINEEL

GLAZITE
BRITISH MADE REGD.

Het origineel gekleurd montage draad in 6 kleuren

voorzien van het merk



f 0.50 per rol van ± 3 M.

Vraagt volledige catalogi der LEWCOS en UTILITY producten bij
VAN SANTEN & Co., Pl. Middenlaan 34, Amsterdam (C.)
TELEFOON 51113

NEDERLANDSCH INDUSTRIE KANTOOR PRINSENGRACHT 475 - AMSTERDAM

TELEFOON 33221, 33223

Alle Philips Radioproducten steeds uit voorraad leverbaar

Alleenverkoop voor Nederland en Koloniën van de
SOCIÉTÉ BELGE RADIO-ELECTRIQUE BRUSSEL
(Belgische dochter onderneming der Marconi Comp.)
S.B.R. radio-onderdeelen zijn onovertroffen
Transformatoren, Lamellen-Schakelaars, Lampvoetjes,
enz. enz.

P. GOSSEN & Co., ERLANGEN, Elektrische Meetinstrumenten

Nieuwste vindingen:
MAVOMETERS / WEVOMETERS / WEAMETERS
Precisie-inbouw meters, Zakvoltmeters, Wisselstroom-
meters, Thermo-electrische meters

R.I.B. DRAAICONDENSATOREN
HOOFDTELEFOONS
LUIDSPREKERS



Op de Luisterpost der Korte Golven.

door EN-ROO5.

HET gaat er hoe langer hoe meer op lijken, dat de Zondagen niet meer de clou zijn van het K. G.-amateur-verkeer, ja dat zelfs het amateur-verkeer weer wat aan het luwen is. De oorzaak hiervan ligt natuurlijk voor de hand. We hebben allen aan den lijve ondervonden, dat het mooie weer wederom in aantocht is en dan gaat de Holl. en buitenlandsche amateur ook liever uit wandelen, dan dat hij in een benauwd zolderkamerje moet zitten met een knellende koptelefoon. Vooral aan de Engelsen is dit het eerste merkbaar, die zijn direct verslaafd aan hun week-ends. U begrijpt dus al, dat Zondag 4 Maart wederom geen drukken dag was, alhoewel nu niet direct heel stil ook. Het was middelmatig. Het eerste station, dat om 10.05 doorkomt, is een Engelsman, eg-5YZ, die met prachtige heldere modulatie en sterkte R6 doorkomt, terwijl QSS absoluut afwezig is. Eenige minuten later is het ef-8TIS die een appelle generale lanceert met een flinken neusklink en sterkte R6/7. Ook hij heeft geen last doch nog voordat dit geëindigd is treedt plotseling mijn aandacht getrokken door een zeer verdienstelijke weergave van het Wolga-lied, doch nog voordat dit geëindigd is, treedt plotseling een hevige ratelstoring op, die mij belet vast te stellen wie het geweest is. Als de storing ophoudt, is het station eveneens verdwenen, doch thans is er een ander aanwezig en wel eg-5TZ, die 6FL aanroept en even later nog eenige anderen. De modulatie is dezen keer niet heel helder doch de sterkte is goed, R6. Ook hier geen last van fading en nog veel minder van QRM. Voor de afwisseling laat nu weer eens een Fransch station van zich hooren, ef-8BA, die zeer mooi en constant doorkomt onder zelfde condities als de anderen. Omstreeks half 11 hoor ik de bekende stem van den operator van eg-5DC, die ditmaal in qso is met eb-4DI. Hij spreekt erg langzaam en is prachtig te verstaan. Toch komt hij niet sterker door dan de anderen, n.l. R6 en dit is voor mij een bewijs, dat de ontvangstcondities niet bepaald gunstig zijn. Flauwtjes hoor ik eg-5YZ hem aanroepen, doch de call wordt blijkbaar by 5DC niet gehoord, daar hij niet antwoordt. Even hoor ik een nieuw station zich aankondigen, eg-5QC, waarvan het tikken op de microfoon zeer duidelijk te hooren is. Midden in een zin breekt hij echter plotseling af en is geheel verdwenen. Vermoedelijk een nieuwe zender, die nog niet heelemaal zuiver is afgestemd. Een bekend station is zeer zeker ook ef-8GZ, die ditmaal een plaat afdraait, die zoo valsch is, dat men er wel bij zou kunnen gaan huilen. Ook de sterkte wordt steeds minder en bedraagt nu van de meeste stations slechts R3 tot R4.

Gedurende een half uur, van half 11 tot 11

uur, zijn de condities zoodanig slecht, dat geen enkel station genomen kan worden. De eerste die aan het einde van deze slechte periode weer doorkomt is eg-5DC, zij het dan ook slechts met sterkte R5. Hij is in qso met eg-2VG en rapporteert dat ontvangst over het algemeen zeer moeilijk is door zwakke signalen. Dit stemt dus volkomen overeen met mijn eigen waarneming. Het antwoord van 2VG is, zij het dan ook met sterkte R4, toch zeer goed te volgen. dank zij een heldere modulatie. Aan het eind echter treedt plotseling sterke fading in. Het is nu precies 11.02. De ontvangstcondities verbeteren nu plotseling. Te 11.05 antwoord eg-5DC en komt nu sterkte R6 door, zoodat ik de terugkoppel aanmerkelijk moet verzwakken. Het meldt, dat hij 2VG nu moet verlaten, daar en-OIM op hem staat te wachten. Dit is aangenaam nieuws voor mij, dus ga ik natuurlijk onmiddellijk op zoek naar dezen Hollandschen amateur. Helaas kan ik er na 10 minuten nauwkeurig zoeken nog steeds niet in slagen hem te ontdekken en als ik weer bij 5DC aankom, blijkt deze al even ongelukkig te zijn geweest, daar hij nu weer in verbinding is met eb-4DI. Met veel belangstelling luister ik naar dit qso, waaruit ik verneem, dat 5DC nog steeds niet gereed is voor de 23 M. test, doch hiervoor deze week klaar denkt te komen en dan Vrijdagavond na 11 uur op die golflengte hoopt te werken.

Wanneer dit qso beëindigd is, wordt eg-5DC aangeroepen door en-OWX, die een speciaal oproep richt tot de Engelsche amateurs in het algemeen en 5DC in het bijzonder. Zijn modulatie is beslist weer goed en ook de sterkte is prima, R8. Zijn eerste oproep heeft geen gewenscht succes, doch wordt wel beantwoord door een anderen Hollander, en-OGR, die minder sterk doorkomt, doch wiens modulatie tamelijk goed is. Ook en-OWX heeft hem gehoord en spoedig zijn zij in qso en volg ik met aandacht eenige mededeelingen, welke gegeven worden. Plotseling echter is en-OGR weg en ook en-OWX hoor ik enkele malen roepen waar hij blijft. Hij komt echter niet meer, zeker de boel defect en dus gaat en-OWX maar weer Engeland aanroepen. Daar er echter op dat moment niet veel amateurs aanwezig zijn, besluit ik het er voor vandaag maar bij te laten en in den loop van de week eenige avonden uit te luisteren.

Mij gelofte getrouw schakelde ik Maandagavond mijn K. G. weer in, niet vermoedende, welke verrassingen mij te wachten stonden. Nu moet U weten, dat het eigenlijk geen Maandag meer was, maar reeds Dinsdag, 00.20 A.T. Op een golflengte van 62.5 M. tref ik onmiddellijk het Amerikaansche station KDKA aan, dat een

populair Amerikaansch concert geeft en sterkte R4 doorkomt, met zeer weinig fading en geheel geen storing. Men vergast mij hier op de in Europa al haast niet meer gespeelde echte Valencia, die toch beslist wel aardig is om eens te hooren. Hierna komt de omroeper die ons eenige tijdsignalen doet hooren en dan aankondigt dat het nu precies 7 uur is. Een blik op mijn time Card, welke ik steeds voor mij heb hangen, en waarop ik steeds den tijd op elke plaats op aarde op een gegeven moment kan vaststellen, overtuigt mij, dat het precies klopt. Vervolgens wordt dansmuziek aangekondigd en krijgen we die echte Amerikaansche dansmuziek, die mij maar niet kan bekoren.

Het gevolg is dan ook, dat ik afzak naar een lager gebied. Typisch is, dat op de 45—40 M. band geen enkel telefonie-station te hooren is. Wanneer ik echter nog lager ga, arriveer ik eindelijk op 35 M., waar WGY aan den gang is, en de sterkte waarmede dit station dien avond doorkomt overtreft alles wat ik tot nog toe gehoord heb. De sterkte is zeker R9 en doet mij onmiddellijk besluiten, de 2 lampsversterker van mijn omroepontvanger achter de K. Gier te schakelen en het volume, dat nu uit den speaker komt is beslist gelijk aan Hilversum. De vioolsolo, welke gegeven wordt, komt prachtig door, zonder hinderlijke fading. Het blijkt dansmuziek te zijn vanuit een Hotel en aan het eind klink een welverdiend applaus. Precies om 01.00 A.T. wordt de verbinding met het Hotel verbroken en komt het studio-orkest voor de microfoon. Het lijkt wel of de sterkte steeds maar toeneemt en wegens het late uur zie ik mij gedwongen te temperen. Een zangeres zingt een zeer mooie ballade, welke gevolgd wordt door „Girl of my dreams”, te spelen door het orkest. Zij die durven te bewerken, dat aan Amerikaansche ontvangst niets is en dat het luisteren meer een kwelling dan een genoegen is, hadden zich van het tegendeel kunnen overtuigen.

Ik wil natuurlijk niet beweren, dat het avond aan avond zoo gaat, maar wel geloof ik, dat op het oogenblik de tijd voor Amerikaansche ontvangst goed is en ik kan een ieder aanraden er eens een paar uren van zijn nachtrust aan op te offeren. Wanneer het eenmaal 12 uur geweest is, bent U over Uw slaap heen en wanneer eindelijk te 1 uur Amerika goed doorkomt, dan denkt U vooreerst niet aan naar bed gaan.

Een mijner kennissen, verwoed radio-amateur, had indertijd met bijzondere aandacht den Morse cursus in R.-W. gevolgd en meende er nu in te zijn geslaagd om gemakkelijk alle morse correspondentie te kunnen volgen. Aanvankelijk ging het goed, doch toen hij eens wat meer aandacht ging schenken aan hetgeen hij hoorde, kwam hij tot de ontdekking, dat hij zoo nu en dan een taaltje aan het opschrijven was, dat kant noch wal raakte. Zodoende kwam hij dezer dagen eens bij mij, om te informeren, of daar misschien ook een cursus in gegeven werd door Fred Fry. Tot mijn spijt moest ik hem hierop ontkennend antwoorden, doch ik beloofde hem eens een staatje te zullen geven van al dat geheimzinnig gedoe. Daar er zeer zeker ook door andere luisteraars moeite ondervonden



letters geschreven en de roepletters met hoofdletters.

* * *

De belangstelling der K.G. luisteraars over de geheele wereld wordt thans weer gevraagd voor een nieuwen Amerikaanschen krachtpatser op de K.G. en wel 't station 3XN, dat den naam heeft van Most Powerful Short Waver. Reeds hebben proefuitzendingen plaats en waren verscheidenen al in de gelegenheid persoonlijk hun oordeel hierover te vellen.

Wanneer we eens even achter ons zien, dan is het nog niet zoo heel lang geleden, dat men met verbazing sprak van een K.G.-zender van 1000 watt n een krachtzender van 5000 watt werd wel verondersteld het hoogste te zijn, wat men kon bereiken. En nu komt men daar uit Amerika uit de lucht vallen met een 50.000 watt zender, en wat nog meer wil zeggen, volgens de Ing. welke de zaak voor elkaar gebracht hebben, moet men er in geslaagd zijn de modulatie tot 100% op te voeren. De zender is kristal gecontroleerd, terwijl er een speciaal systeem gebruikt is om harmonische golven zooveel mogelijk te vermijden. Ten slotte is de constructie zoodanig, dat de operators volkomen beveiligd zijn tegen ongelukken door hooge spanningen.

3XN is het experimenteer omroepstation van de Bell Telephone Laboratories en zendt alleen uit Vrijdags van middernacht tot 4 uur in den morgen, (Amerikaansche tijd). De beste tijd om er naar uit te luisteren is voor ons dus wel Zaterdagmorgen zeer vroeg.

De rasechte experimenteerende K.G.-amateur zit nooit stil en streeft steeds naar verbetering en een der voornaamste punten, waar vooral de aandacht op gevestigd blijft is goede H.F.-versterking op de K.G. Speciaal de Fransche amateurs hebben hier hun aandacht op gevestigd en een van hen, Monsieur Braleret moet er thans in geslaagd zijn een nieuw schema te ontwerpen, dat een krachtige H.F.-versterking geeft op de K.G. en toch zeer eenvoudig is. Mogen we spoedig nader kennismaken met dit schema. Het zal beslist in een groote behoefte voorzien.

„Wonderstations.”

In enkele Fransche vakbladen vindt men enthousiaste uitlatingen over de reikwijdte der Spaansche omroepzenders. Zoo verwondert men zich over het vermogen van den bekende zender Radio-Catalana, welke te Valenciennes (Noord-Frankrijk) „even krachtig te hooren is als Langenberg”.

Wij verwonderen ons daarover in het geheel niet. Het bedoelde station toch is de bekende, ook in ons land uitstekend te hooren zender Radio-Barcelona. Deze omroepzender is reeds sinds jaren favoriet bij onze lange-afstand-luisteraars door zijn gunstige ligging en daardoor buitengewoon goede stralingsverhoudingen, niettegenstaande zijn betrekkelijk geringe telefontie-energie.

Overigens werkt dit station niet zooals de Franschen aangeven op 262 M., maar op 460 M. In sommige gedeelten van ons land, speciaal in het Noorden echter wordt Radio-Barcelona overstemd door Oslo, die op 461.5 M. zendt.

wordt met het amateur „geheimschrift”, laat ik hierbij eenige der meest voorkomende afkortingen de revue passeeren.

Voorop gesteld dient te worden, dat in de tien gevallen dat men luistert zeer zeker 8 maal in het Engelsch geseind zal worden. Dikwijls hoort men door den aether herhaaldelijk de letters CQ seinen, gevolgd door de letters van het station en besloten door de letters K. Dit beteekent, dat het station een oproep doet aan allen en in verbinding zal treden met elk station, dat zijn roep zal beantwoorden. De letter K aan het einde beduidt, dat hij ophoudt met roepen en overgaat op ontvangen en dus uit gaat luisteren of iemand hem beantwoordt.

Nemen we aan, dat iemand hem gehoord heeft, dan herhaalt deze verscheidene malen de letters van het eerste station, gevolgd door eenige malen de letters van het eerste station, gevolgd door eenige malen zijn eigen letters en eveneens weer besloten door K. De verbinding is nu dus tot stand gekomen, met andere woorden zij zijn in qso.

Het gesprek kan nu beginnen. G.M. O.M. hw are u. Goede morgen ouwe jongen, hoe gaat het met je. U ziet er is een heele vereenvoudiging gebruikt en met weinige letters wordt een heele zin gemaakt. Ik zal thans de voornaamste en meest gebruikte afkortingen even vermelden: ac dient om aan te geven, dat wisselstroom gebruikt wordt. accw is een ongedempte golf met wisselstroomtoon. agn — opnieuw Onder een aussi wordt verstaan een amateur in Australië. Daarentegen is een Zedder een amateur in New-Zealand. Alles omvattend is het woord HAM, dat beduidt enthousiast amateur in de ruimste beteekenis. CPSE is tegenwicht. CRD = kaart. CW = ongedempte golf. DC = zuivere gelijkstroom, DX = lange afstand. FB = bijzonder goed, uitstekend. HI = is een uiting van vrolijkheid voor de een of andere nonsens.

HVY QRM duidt aan dat er hevige storing is. INPT = input (dit is product van plaatstroom en plaatspanning bij lampzender).

Een M. O. is een Master Oscillator of wel een zender met stuurlamp.

Een M.O.P.A. is eenzelfde zender met een krachtversterker. Een MSG = een mededeeling. In plaats van O.M. wordt ook dikwijls O.B. gebruikt, is old boy.

Een andere afkorting met o, die elke amateur graag hoort is O.K. hetgeen beteekent, dat alles in orde is. OPR = de gebruikelijke afkorting voor degene, die den zender bedient.

Aan het einde van een QSO hoort men dikwijls vragen PSE QSL BY CRD waarmede verzocht wordt het onderhoud met een QSL kaart te willen bevestigen. Teneinde aan te geven dat alles ontvangen is, wordt alleen de letter R geseind (received). Is niet alles genomen, dan wordt gevraagd PSE RPT = herhaal alstublieft. Indien de zender bediend wordt door een jongedame, wat tegenwoordig al meer en meer voorkomt, dan zegt men dat er een Y.L. aan de sleutel zit. Iets wat Engelsche amateurs gaarne willen weten is de WX = weersgesteldheid. De zender zelf wordt aangegeven met XMTR.

Hiermede zijn zeer zeker de meeste afkortingen wel weergegeven. Voorts worden voor de roepletters van een station, steeds twee letters weergegeven, zooals bijv. voor Nederland en, voor Frankrijk ef, enz. e duidt aan Europa en de tweede letter het land. Zoo is nu Noord-Amerika. Wanneer men voor deze twee letters nog een letter x hoort, beteekent dit dat men zit te luisteren naar een amateurzender, welke zich aan boord van een schip bevindt.

De landenletters worden steeds met kleine



„RADIO WERELD”

is er om haar lezers te dienen,
onthoudt dat a. u. b.



NEDERLANDSCH INDUSTRIE KANTOOR - AMSTERDAM

PRINSENGRACHT 475 - TELEF. 33221-33223

Telefunken

LAMPENFILIAAL - AMSTERDAM

Alle Typen: TELEFUNKEN LAMPEN
TELEFUNKEN LUIDSPREKERS

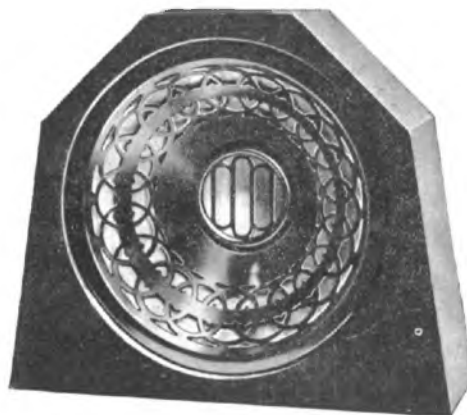
*Steeds af Magazijn
Amsterdam leverbaar*

EEN NIEUWE BROWN

Type „Universal” prijs f 80.—

Gebouwd volgens het principe van de beroemde „SANS PAREIL” en MASCOT LUIDSPREKER, echter met belangrijke vergroote klankkast en afgeschermd membraan. / Uitgevoerd in eiken of mahonie

Een luidspreker zoals alleen Brown kan maken!



Alleenvertegenwoordiger voor Holland en Koloniën:

T. B. HOOGHOUDT, Spuistraat 71, Tel. 41166, A'dam

VOOR UW SIMPLIDYNE

ALLE BENODIGDE ONDERDEELEN, VOLGENS
SPECIFICATIE, UIT VOORRAAD LEVERBAAR
— VERZENDING DOOR HET GEHEELE LAND —

BOUWSCHEMA'S OP WARE GROOTTE VERKRIJGBAAR

P. GEERVLIT, RADIO, AMSTERDAM (C.)

OUDE SPIEGELSTRAAT 3 TELEFOON 37728



LOG CONDENSATOR

Absoluut de

KLEINSTE, LICHTSTE en meest

In twee capaciteiten: 0.00035 en 0.0005 mfd. **EFFICIENTSTE**

Fl. 3.50

ooit gemaakt

Duo Fl. 10.50

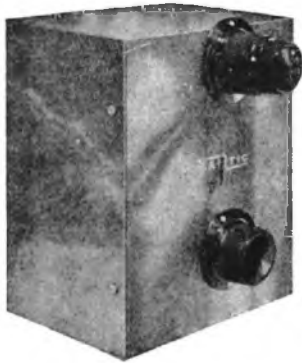
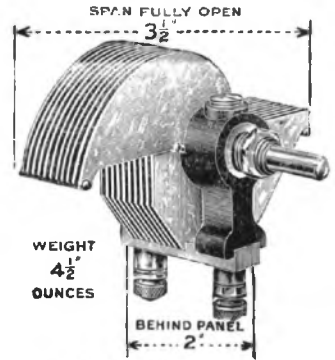
Triplo Fl. 14.—

DIT IS HET INSTRUMENT, DAT ZOO'N BUITENGEWONE BELANGSTELLING
ONTMOETTE OP DE BRITSCHE JAARBEURS

HANDELAREN VRAAGT CONDITIES

THE FORMO Co., CROWN WORKS, CRICKLEWOOD LANE, LONDON N.W. 2

Aanvragen voor fabrieks-vertegenwoordiging worden gaarne ingewacht



BALTIC MULTIPEL SPOEL

De eenige bestaande gering-verlies-spoel, welke het geheele Golfbereik van 180-2200 Meter omvat, welke zich aan iedere Antenne aanpast, zonder „dood-eind” verliezen en geheel afgeschermd is.

UIT VOORRAAD LEVERBAAR

De veelzijdige bruikbaarheid van dit voortreffelijke BALTIC-product kan blijken uit de reeks der bouwbeschrijvingen met werktekeningen, welke wij à f 0.50 p. stuk beschikbaar stellen:

KB 23 Primair Drielamps-toestel.

KB 21 Drielamps-toestel HF.-Det.-LF. speciaal voor de nieuwe Philipslampen A 442-A 415-B 443.

Telegraaf-schema zooals gepubliceerd in de „Telegraaf” 26-11 j.l. door W. Hulsteijn en P. Geervliet, 4-lamps HF.-Det.-2 LF.

Loewe-schema 2 HF.-Det.-2 LF. speciaal voor gebruik met meervoudige Loewe lampen.

Verkrijgbaar bij alle goede Radiozaken. Inlichtingen verstrekt:

HOOFDAGENTSCHAP BALTIC
NOORDEINDE 188 TEL. 14184 DEN HAAG



Wilt gij krachtig en zuiver geluid?

BESTEL DAN NOG HEDEN HET

ECONOMIC-PLAATSTROOMAPPARAAT

Een betrouwbare stroombron, die steeds zijn plicht in stilte vervult. Wij zenden het U op proef, met onverwoestbare detector-aftakking f 32.50, zonder detector-aftakking f 29.—. VOLLE GARANTIE.

HET ANRO-SCHEMA. Wij leveren complete toestellen volgens dit schema met ingebouwde spoelen ad f 85.—, of alle onderdeelen voor dit toestel met kast ad f 70.—. Zendingen onder rembours met recht van terugzending onder rembours

AAN DEN HANDEL: Vraagt onze speciale condities

RADIOVOX-Ontvang-Apparatenfabriek - Keizerstraat 4 - ROTTERDAM - Telefoon 52338





IK ben over 't algemeen niet nieuwsgierig, maar ik zou toch gaarne willen weten, hoe vele ooren Zondagmiddag meer of minder belangstellend, zelfs gretig luisterden naar den voetbalwedstrijd, die in 't Stadion te A'dam tusschen het Belgische en het Nederlandsche elftal gespeeld werd. Het is niet mijn taak een sportverslag te schrijven, maar als gebeurtenis op omroepgebied mag ik het feit niet onbesproken laten. Het weer werkte niet mee. Er lag sneeuw op het veld, en de sterke N.-O. wind was blijkbaar niet geschikt, het vuur van het enthousiasme bij de dertigduizend toeschouwers aan te wakkeren. Naar 't geluid uit den luidspreker te oordeelen, ging het er tamelijk mak toe. Als niet de leuke dialoog tusschen de heeren Hollander en Vogt de belangstelling wakker had gehouden, was ik waarschijnlijk ingedommeld, knus gezeten in mijn leuningstoel bij den warmen haard. In deze gunstige positie voelde ik een diep medelijden met die twee actieve personen, die in een klein, luchtig getimmerte op het dak der tribune opgesloten, zaten te bibberen van de kou; want een kachel brandt op deze aetherische hoogte niet, en van 't gebruik van een Schiedamsche stoof hadden de heeren zich gespeend, vreezende dat de penetrante geur van het stookmateriaal zich bij het spreken, door middel van megaphoon en antenne over de talloze zichtbare en onzichtbare getuigen van den strijd verspreiden en in de harten afkuring of booze lusten opwekken zou. Men kan nooit weten, wat er gebeurt, wanneer men draadloos met de wereld verbonden is. Ook de bal scheen niet veel trek te hebben, in de kou over het terrein te rollen. Hij deed telkens pogingen, om stiekem tusschen de toeschouwers te verdwijnen. Eens moest de deserteur zelfs door den „sterken arm” van een politie-agent „opgebracht” worden, hetgeen volgens oude gewoonte vaderlijk welwillend geschiedde.

De aanvoerder der Belgen, Dr. Swartebroecx, die bij deze gelegenheid zijn 50ste interlandwedstrijd voor zijn vaderland speelde, werd bij het binnenkomen gehuldigd, nadat hij voor de microfoon een korte toespraak in 't Fransch gehouden had. Ook den Nederlandsche Hopman, den heer Denis, werd door overreiking van een bloemstuk hulde gebracht. Hij hulde zich echter in zwijgen. Wellicht meende hij, dat het thans de tijd was om te strijden en niet om te spreken.

Het verloop en het resultaat van de worsteling zijn bekend. Ik dweep met wedstrijden, die aldus afloopen. Wanneer overwinnaars noch overwonnenen zijn, is de feeststemming bij het feestmaal, dat onveranderlijk op de inspanning van den strijd volgt, veel genimeerder dan na een eclatante nederlaag. Zelfs de Olympiërs hebben menselijke eigenschappen, en de mensch — blijft mensch, niettegenstaande de beste voornemens.

Een accoustisch interessant verschijnsel wil ik bij deze gelegenheid nog bespreken. Voor het begin van den wedstrijd, toen het publiek nog niet half bevroren was en de nerveuze spanning de gemoederen nog in opwelling bracht, werden in chorus eenige schoone, patriotische liederen gezongen, o.m. „Op den blanken top der duinen” en „Piet Hein”, in de maat gehouden door de metalen stem van de Postharmonie. Maar aangezien de zangers over een afstand van meer dan vijfhonderd Meter verspreid stonden, kwamen de klanken, uitgestooten door hen die 't dichtst bij de microfoon stonden, ongeveer twee seconden eerder aan het adres dan de trillingen, opgewekt door de kelen van hen, die 't verst af stonden. Het resultaat van deze vertraging was, dat bij de luisteraars de indruk gewekt werd, alsof de zangers een canon ten gehoor brachten.

Een bijzondere proefneming op omroepgebied „eine Kraftprobe”, bereidt Weenen voor. Van 16 tot 26 Juli wordt in de beroemde Oostenrijksche Keizerstad het „Deutsche Sängerbundesfest” gevierd, een reusachtige onderneming in Amerikaanschen stijl. Reeds thans hebben ruim 250.000 zangers uit alle deelen der wereld hun medewerking toegezegd. Een monsterachtige „Sängerhalle”, 182 M. lang, 100 M. breed en 25 M. hoog, wordt op de Jesuitenwiese in den Prater gebouwd. Het podium moet ruimte bieden voor 30.000 zangers en een orkest van 400 man. Na de voltooiing van den bouw zullen uitvoerige accoustische proeven genomen worden, o.a. met verschillende microfoonssystemen, want het ligt natuurlijk in de bedoeling, de concerten te broadcasten. Wanneer het zoover is, kom ik op deze uitzendingen, die veel hoogere eischen aan onze Radio-technici stellen dan de groote sportuitzendingen, wel nog eens terug.

Wie gaarne op Weenen afstemt, heeft in den nacht van 24 op 25 Maart a.s. gelegenheid, het griezelen te leeren. Dan vertelt in het middernachtelijk uur de torenwachter van St. Stephan, de heer Viktor Kutschera, uit zijn rijke occulte ervaringen eenige spookgeschiedenissen, werkelijk ware gebeurtenissen, gedeeltelijk door hem zelf, gedeeltelijk door zijn geloofwaardige antecessors beleefd. Spookachtige geluiden zullen de gemoederen van de luisteraars voor de indrukken ontvankelijk maken en hun haren in den verticalen stand brengen. Ik geef u allen den wijzen raad, dan de lampen uit te draaien en in 't geheimzinnige duister te luisteren, tevoren echter alle schiet-, steek- en slagwapens zorgvuldig weg te sluiten. De macht der illusie is groot.

* * *

Op de middagconcerten uit Kopenhagen en Kalundborg heb ik reeds eerder de aandacht gevestigd. De Zaterdag-middagen van 2.20 tot 4.20 uur zijn vooral geschikt, om op de Deensche zenders af te stemmen. Dan hebben wij uit Hilversum taallessen, die, hoe nuttig ook, slechts aan een beperkten kring belang inboezemen, terwijl de Engelsche en Duitsche stations meestal voordrachten broadcasten, die ook niet ieder een belangrijk genoeg vindt, om het oor te leenen. A.s. Zaterdag 17 Maart kondigt Kopenhagen een aardig „Eftermiddagconcert” aan, bevattende o.m. de ouverture „Vifandaka” van Saint-Saëns, Intermezzo op 117 no. 1 van Brahms, Praeludium van Järnefeld, Rhapsodie sur des thèmes populaires français van Gaubert, Ballet Coppelia van Delibes, Klaviersonate in B-mineur van Chopin en de Spaansche fantasie „Een feest in Aranjuez” van Demersseman.

* * *

Aan het slot wil ik de aandacht der Radiosportsmen nog vestigen op het Fransche station Carthago in Tunis, dat dagelijks van 6 tot 10 uur (Zondags, Woensdags en Zaterdags tot 11 uur) concerten en dansmuziek uitzendt en wel op een golflengte van 1850 M. met 2 K.W.-energie. De oproep is: „Ici Poste de Radio diffusion de Tunis” of „Ici Radio Carthage”. De uitzendingen worden geopend met carillon-spel.

De omroeper is een man.

R. O.

Engeland.

De Prins van Wales en de Engelsche Premier zullen op 21 Maart a.s. ter gelegenheid van een groot banquet speeches houden, welke door de stations 2LO en 5XX zullen worden uitgezonden.

De B.B.C. heeft voor den komenden winter Queen's Hall gehuurd om er twaalf concerten te houden.

Den 31en Maart wordt de jaarlijksche Varvity Oxford-Cambridge uitgezonden. Sprekers zijn de heeren Oliver Nichalls en J. C. Squire.

▶ **NOEM „RADIO-WERELD” BIJ
BESTELLING AAN ADVERTEERDERS** ◀

Correspondentie van Lezers ELECTRONEN

DE 2-LAMPS SCHNELL-ONTVANGER.

M. H.

Als abonné op uw veelgelezen vakblad, dat voor mij de wegwijzer in de Radio-Techniek is geweest, voel ik mij eenigszins verplicht een klein artikelje te schrijven.

De Heer Gorter heeft bij mij wel het meest den doorslag gegeven tot het bouwen van een Schnell-ontvanger speciaal voor ultra-K. G-werk.

Ik ben nu ongeveer 4 weken in den aether en ik verzeker U, dat als allen mij QSL sturen dan kan ik mijn geheelen muur beplakken. Bandoeng ANE op 17 M. wel het best te nemen, sterkte R8 ongeveer. 3LO te Melbourne sterkte R4 en zonder fading op 26 Febr. '28 ontvangen. KDKA te Pittsburg op 60 M. en WGY aan den Hudson, wel mooi gemoduleerd doch met zeer veel fading, hier in Holland te ontvangen. Radio Lyon, Radio LL en EK, Mars, vooral de laatste is een bijzonder mooien zender.

Wat de amateurs betreft, daar wemelt het van; eg5DC is wel de koning van het span. Een ding is jammer n.l. het Q.R.M. van morse-zenders. Amateurs blijft uit deze QRH's want zij stoort uw vrienden.

Zoals u ziet heb ik wel succes en dat in zoo'n korten tijd.

Nu nog eenige inlichtingen omtrent mijn ontvanger.

De H.F. smoorspoel heb ik op een lampeglaasje gewonden van gewoon spoelendraad, hetgeen mij beter lijkt dan karton. De condensators zijn General Radio met tandrad fijnregeling en 250 c.M. groot. De detector is een Splendor V 1520 en als 1e L.F. gebruik ik een Philips A 415 wat beslist een goede combinatie bij mij vormt. Ik werk met een plaatsspannings-apparaat. Dit schema kan ik ook aanbevelen voor langere golven, maar dan moet men het meer selectief maken. Hilversum bijv. op 2 lampen te hard. Huizen en Daventry op kamersterkte.

Inmiddels vriendelijke dank voor de plaatsruimte aan mij verleend.

Hoogachtend,

JOH. L. GROENHOFF, en-ØJG.
Hilversum

ERVARINGEN IN CASTRICUM.

Geachte Heer,

U bent benieuwd of ook anderen Melbourne hoorden. Ook ik was zoo gelukkig op 4 Maart en nog heter Zondag 26 Februari, op luidspreker. Gewoon toestel voor lange, korte en dus ook ultra-korte golven, drie lampen, weerstandversterking. Eigengemaakte spoeltjes van schelledraad. Amerika komt geregeld uitstekend door. Gisteravond nieuw station in Weenen E.A.T.H., 37 Meter, komt terug a.s. Maandag om 22.30.

Hoogachtend,

Castrium J. VAN DER TORREN.

Op menig artikel moet de aandacht gevestigd worden wil het „erin“ komen. Het middel om de aandacht op uw artikelen te vestigen is „RADIO WERELD“.

NOG NIET COMPLEET, HEEREN!

Geachte Heer Redacteur.

Van den Heer E. E. Mesrope te 's-Gravenhage ontving ik nog 2 transformators 1 : 3, die echter niet meer noodig waren en zullen worden geretourneerd.

Iemand, die niet genoemd wil worden, stelde een antennepaal beschikbaar.

Wie helpt ons nu nog aan het onderstaande, waarmee wij den ouden blinden man een compleet radiotoestel kunnen schenken, n.l.

Een 2 Volts-accu (4 Volts kan ook).

1 of 2 gloeiweerstand.

2 of meer ei-isolatoren.

7 enkelpolige stekkers.

2 spoelhouders.

1 antenneschakelaar.

1 N.K. Batterij ± 15 Volt en

1 anodebatterij of plaatstroomapparaat voor 220 V. of onderdeelen voor een plaatstroom-apparaat.

Een en ander wordt gaarne in dank ontvanger.

Hoogachtend,

Uithoorn,

J. E. BOORTMAN.

K.G. IN DOMBURG.

Mijne Heeren,

De ingezonden mededeeling van den Heer Brüning in R.-W. van 1 Maart geeft mij aanleiding U eveneens mijne tevredenheid te betuigen met het „Schnell“-schema, gepubliceerd in R.-W. van 5 Jan. '28 door den Heer Gorter.

De beide Indische stations Bandoeng en Malabar ontving ik buitengewoon goed op 2 lampen, terwijl gisteravond (Zondag 4 Maart) Melbourne 3LO eveneens goed hoorbaar doorkwam met pianomuziek van Beethoven.

2XAF begint om 11 uur 's avonds en geeft de programma's van WGY op golf 31.96 M. Sterkte ongeveer als Hilversum.

Tevens wil ik de K. G.-amateurs opmerkelijk maken op een Italiaansch station 1GLB op ongeveer 45 M. dat om half twaalf 's avonds dikwijls hoorbaar is, werkende met het Fransche station 8KR. Dit station is prachtig zuiver, terwijl er van een draaggolf niets te bespeuren is.

Intusschen met vriendelijken dank voor de plaatsruimte.

Hoogachtend,

B. J. WESTENBURGER.

MELBOURNE OP LUIDSPREKER.

Zondag 11 Maart omstreeks half 8 kwam 3LO met een dergelijke sterkte door, dat ik besloot nog 2 lampen achter te schakelen en luisterde ik gedurende een half uur naar dit Australische station dat even hard was als Hilversum op 3 lampen. Dus volle luidsprekersterkte. Door het geheele huis was de aankondiging verstaanbaar „Here 3LO Melbourne broadcasting on 32 M.“ De sopraan kwam prachtig door. Jammer dat de omroeper verscheidene malen gestoord werd door een morse-zender. In tegenstelling met amateurzenders had 3LO op dat oogenblik geen last van fading.

en-RO05.

Het tarief voor advertenties in deze rubriek is als volgt:

10 woorden of minder fl. 1,—
Ieder woord meer 10 ct.

Uitluitend bij vooruitbetaling: een woord mag ten hoogste 13 letters bevatten. Cliché's worden bij deze advertenties niet afgedrukt.

Advertenties voor deze rubriek worden uiterlijk tot Maandag 12 uur v.m. aangenomen voor opname in het Donderdag d.a.v. nummer en moeten gezonden worden aan Adminstr. RADIO-WERELD, N.Z. Voorburgwal 250, Amsterdam (C); het verschuldigde bedrag kan in postzegels worden bijgevoegd of per postwissel c.q. postgiro (Nr. 41280) overgemaakt worden.

„CARMEN“ RADIO-OSTELLEN met Dak- of Raamantenne. Radio-Mij., Keizersgracht 456, Amsterdam.

ZIJDEN LAMPEKAPPEN EN FURNITUREN. Techn. Handel Mij. „Centraal“, Nieuwendijk 48, Amsterdam. Telef. 44222.

RADIO-ONDERDEELEN bij Magazijn Electra, Potterstraat 2, Utrecht, het goedkoopst. Vraag geïll. prscr.

TOESTELLEN EN ONDERDEELEN fa. W. Boosman, Warmoesstr. 97, Amsterdam, Telef. 49103.

VADEMECUM VOOR DEN RADIO-AMATEUR. Handig handboek, 104 blz., 80 fig., prijs 30 ct. franco. Engers & Faber, Postbus 682, A'dam.



Iedere lezer heeft het recht inlichtingen te verzoeken. De beantwoording dezer vragen geschiedt schriftelijk en geheel kosteloos, echter dient men de volgende regelen in acht te nemen:

1e. Er mogen niet meer dan drie vragen per keer en per persoon worden gesteld.

2e. Vragen moeten duidelijk gesteld en goed leesbaar geschreven zijn; event. schema's steeds op afzonderlijk papier, eveneens voorzien van naam en adres.

3e. Indien inlichtingen over een gepublic. artikel verzocht worden, moet steeds Nr. en blz., waarop het betreff. artikel voorkomt, vermeld worden.

4e. Nummer de vragen en maak een afschrift van brief en schema. Doe geen andere mededeelingen in het schrijven en voorzie dit van het opschrift: Vragenrubriek.

5e. Sluit een gefrankeerde en van Uw naam en adres voorziene envelop in.

Vragen van lezers, die op deze billijke voorwaarden geen acht slaan, worden niet beantwoord.

In het algemeen worden de vragen binnen 7 dagen beantwoord, heeft men na 14 dagen geen antwoord ontvangen, dan verzoeken wij kennisgeving.

Bij de beantwoording van eenvoudige vragen wordt zooveel mogelijk verwezen naar onze uitgave „Het Vademeicum van den Radio-Amateur“.

CONNECTOR

„De SONOCHORDE is verscheept“

Ingenieursbureau CONNECTOR
Bloemgracht 174 - Amsterdam
Telef. 34088